

Przegląd stosowania przepisów ustawy
o świadczeniu wspierającym, standardów,
o których mowa w art. 4b ustawy
o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz
zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
przepisów wydanych na podstawie art. 6b⁶
ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej
i społecznej oraz zatrudnianiu osób
niepełnosprawnych oraz procedur
postępowania w sprawach dotyczących
ustalania poziomu potrzeby wsparcia

Spis treści

Wstęp	3
Charakterystyka świadczenia wspierającego	3
Cel świadczenia wspierającego	3
Wysokość świadczenia wspierającego, warunki jego nabywania	4
Postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania świadczenia wspierającego	5
Podleganie ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i zdrowotnemu	5
Finansowanie świadczenia wspierającego.....	5
Ustalanie poziomu potrzeby wsparcia	5
Realizacja ustawy o świadczeniu wspierającym oraz procesu ustalania poziomu potrzeby wsparcia	9
Świadczenie wspierające.....	9
Ustalanie poziomu potrzeby wsparcia	12
Działania Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.....	24
Rekomendacje	25
Spis tabel i wykresów	28

Wstęp

Zgodnie z art. 69 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. poz. 1429, z późn. zm.) minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po upływie roku od dnia wejścia w życie ustawy, dokona przeglądu stosowania przepisów ustawy oraz standardów, o których mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), przepisów wydanych na podstawie art. 6b⁶ ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz procedur postępowania w sprawach dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia, w celu dokonania oceny poziomów potrzeby wsparcia, od których uzależniona jest wysokość świadczenia wspierającego oraz przedstawienia rekomendacji Radzie Ministrów w kwestii ewentualnej konieczności podjęcia działań korygujących w systemie udzielania świadczenia wspierającego lub w innych systemach wykorzystujących ustalenie poziomu potrzeby wsparcia.

Charakterystyka świadczenia wspierającego

Cel świadczenia wspierającego

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin stanowi jeden z priorytetów działań Rządu. Budowa i zapewnienie funkcjonowania odpowiedniego systemu wsparcia jest zadaniem trudnym, wymagającym odpowiednich nakładów i struktur. Niemniej konieczność jego zapewnienia nie ulega wątpliwości. System wsparcia powinien mieć na celu pomoc osobom, które jej najbardziej wymagają, ze względu na ich indywidualną sytuację. System wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin oparty jest na rozwiązaniach szczególnych i preferencyjnych. Takie założenie ma na celu zapewnienie możliwości rekompensaty pojawiających się dodatkowych ograniczeń, które wynikają z przyczyn niepełnosprawności lub niepełnosprawność może je pogłębiać. Realizacja wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin powinna przede wszystkim pozwolić przezwyciężyć, a nie kompensować sam fakt niepełnosprawności.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. poz. 1429, z późn. zm.) wprowadziła z dniem 1 stycznia 2024 r. do systemu prawnego nowy rodzaj świadczenia – świadczenie wspierające.

Celem świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom niepełnosprawnym mającym potrzebę wsparcia pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym jest między innymi realizacją jednego z priorytetów Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218). W dokumencie tym zapowiedziano modyfikację systemu świadczeń dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami. W priorytecie V ww. Strategii w działaniu o nazwie „system wsparcia finansowego osób z

niepełnosprawnościami” założono, że zostanie przygotowana zmiana dotychczasowego systemu świadczeń dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, a pomoc zostanie uzależniona od stopnia wsparcia potrzebnego osobie z niepełnosprawnością ze strony opiekuna. Ponadto wskazano, że polityka świadczeń będzie ukierunkowana na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnością, tak aby wsparcie było kierowane do samej osoby. Osoba z niepełnosprawnością ma być podmiotem rozstrzygającym odnośnie do tego, jak wykorzystywane ma być otrzymywane wsparcie. Zapowiedziano także zmiany umożliwiające samodzielne decydowanie osoby z niepełnosprawnością o wyborze opiekuna.

Wysokość świadczenia wspierającego, warunki jego nabywania

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym określa warunki nabywania prawa do świadczenia mającego na celu wsparcie osób z niepełnosprawnościami, które mają największe trudności w samodzielnym funkcjonowaniu oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.

Świadczenie wspierające, w odróżnieniu od świadczeń opiekuńczych przeznaczonych dla opiekuna osoby wymagającej opieki jest świadczeniem kierowanym bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnościami.

Świadczenie wspierające przysługuje osobom z niepełnosprawnościami w wieku od ukończenia 18 roku życia.

Świadczenie wspierające przysługuje bez względu na dochody (brak kryterium dochodowego), a także niezależnie od innych form wsparcia otrzymywanych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Prawo do świadczenia wspierającego uzależnione jest od uzyskania przez osobę z niepełnosprawnością decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, na poziomie od 70 do 100 punktów.

Wysokość świadczenia wspierającego zależy od poziomu potrzeby wsparcia, czyli liczby przyznanych punktów i jest powiązana z wysokością renty socjalnej.

Kwota świadczenia wynosi od 40% renty socjalnej (w przypadku ustalenia poziomu potrzeby wsparcia między 70 a 74 punktów) aż do 220% renty socjalnej (ustalenie poziomu potrzeby wsparcia na poziomie od 95 do 100 punktów).

Zgodnie z art. 71 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, świadczenie jest wprowadzane w trzech etapach:

I etap – od 1 stycznia 2024 r. – świadczenie wspierające przysługuje osobom z niepełnosprawnościami z najwyższymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 87 do 100 pkt,

II etap – od 1 stycznia 2025 r. – świadczenie wspierające przysługuje osobom z niepełnosprawnościami z kolejnymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 78 do 86 pkt,

III – ostatni etap – od 1 stycznia 2026 r. – świadczenie wspierające będzie przysługiwać osobom z niepełnosprawnościami z pozostałymi uprawniającymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 70 do 77 pkt.

Zgodnie z art. 64 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym powyższy harmonogram nie dotyczy osób z niepełnosprawnościami, na które ich opiekunowie co najmniej w dniu 1 stycznia 2024 r. lub później pobierali dotychczasowe świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna lub świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach – w przypadku takich osób z niepełnosprawnościami uzyskanie przez nie co najmniej 70 pkt w decyzji o poziomie potrzeby wsparcia, już od 1 stycznia 2024 r. uprawnia do otrzymania świadczenia wspierającego.

Postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania świadczenia wspierającego

Ustalenie prawa do świadczenia wspierającego następuje na wniosek osoby uprawnionej złożony do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wniosek o świadczenie wspierające składany jest wyłącznie w postaci elektronicznej.

Świadczenie wspierające co do zasady przysługuje od miesiąca złożenia wniosku o jego przyznanie, jednak uwzględniając szczególny charakter świadczenia wspierającego, którego nabycie uzależnione jest od posiadania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, wprowadzone zostały regulacje wydłużające okres na złożenie wniosku o to świadczenie w sytuacji, gdy osoba nie posiada jeszcze tej decyzji. W związku z tym, jeżeli osoba złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, prawo do świadczenia wspierającego zostanie ustalone od miesiąca, w którym złożono wniosek o wydanie tej decyzji (art. 26 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym).

Podleganie ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i zdrowotnemu

Za osobę pobierającą świadczenie wspierające, jak i za jej opiekuna, który nie podejmuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, ze względu na potrzebę udzielenia wsparcia osobie pobierającej świadczenie wspierające, ZUS opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne, od podstawy wysokości pobieranego świadczenia wspierającego. Ponadto, za opiekuna niepozostającego w zatrudnieniu, który wspólnie zamieszkuje i gospodaruje z osobą pobierającą świadczenie wspierające, ZUS opłaca również składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, przez okres sprawowania opieki.

Finansowanie świadczenia wspierającego.

Świadczenie wspierające, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz koszt obsługi świadczenia przez ZUS finansowane są z budżetu państwa.

Ustalanie poziomu potrzeby wsparcia

Prawo do świadczenia wspierającego jest uzależnione od ustalonego poziomu potrzeby wsparcia.

Zasady ustalania poziomu potrzeby wsparcia reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia (Dz.U. poz. 2581) oraz rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2023 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia oraz wzoru kwestionariusza samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem (Dz.U. poz. 2732).

Decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia wydaje wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności (WZON).

Wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom wsparcia składa się w postaci elektronicznej za pomocą systemu utworzonego przez ministra do spraw zabezpieczenia społecznego albo w postaci papierowej.

Do wniosku dołącza się wypełniony kwestionariusz samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem.

Ocena poziomu potrzeby wsparcia przeprowadzana jest w sposób ujednolicony i wystandaryzowany, na podstawie precyzyjnie określonych i obiektywnych kryteriów oceny, związanych z całościowym funkcjonowaniem osoby zainteresowanej. Ustalony poziom potrzeby wsparcia odzwierciedla aktualne potrzeby osoby zainteresowanej w odniesieniu do czynności obejmujących zestaw uniwersalnych aktywności każdego człowieka. Ocena przeprowadzana jest przy zastosowaniu formularza w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności, obserwacji, wywiadu bezpośredniego oraz oceny funkcjonowania. Uwzględniane są również informacje z kwestionariusza samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem, podane przez osobę, w stosunku do której ustalany jest poziom potrzeby wsparcia.

Ocena poziomu wsparcia przeprowadzana jest w miejscu stałego pobytu osoby niepełnosprawnej, siedzibie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności albo w miejscu wyznaczonym przez organ orzekający.

Poziom potrzeby wsparcia ustalany jest w sposób kolegialny – w składach co najmniej dwuosobowych. O wyznaczeniu członka wojewódzkiego zespołu - specjalisty do spraw ustalania poziomu potrzeby wsparcia, do uczestnictwa w składzie ustalającym poziom potrzeby wsparcia decyduje przewodniczący wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Zakres kompetencji i kwalifikacji osób, które pełnią funkcje specjalistów w wojewódzkich zespołach zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia. Osoba powołana na członka wojewódzkiego zespołu, jest zobowiązana uzyskać uprawnienia do ustalania poziomu potrzeby wsparcia, które nadaje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, po odbytych szkoleniu i zdanym pozytywnie egzaminie. Dopiero po nadaniu uprawnień przez Pełnomocnika specjalista może zostać przez przewodniczącego wojewódzkiego zespołu wyznaczony do wykonywania czynności oceniających, kończących się wydaniem decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia.

Decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia wydawana jest na okres nie dłuższy niż okres, na który osoba została zaliczona do osób niepełnosprawnych, jednakże nie dłużej niż na 7 lat.

W założeniach systemu ustalania poziomu potrzeby wsparcia przewiduje się, że zdrowy i w pełni zintegrowany organizm jest w stanie samodzielnie realizować wszystkie swoje potrzeby i nie wymaga wsparcia innej osoby ani zastosowania technologii wspomagającej do zaspokajania swoich potrzeb. Potrzeba wsparcia pojawia się dopiero w sytuacji, gdy organizm – na skutek niepełnosprawności – utraci trwale lub długotrwale określony zakres swojej autonomii. Potrzeba wsparcia została zatem zdefiniowana jako następstwo braku lub utraty autonomii człowieka w jednym (lub większej liczbie) aspektów jego funkcjonowania, tj. w aspekcie fizycznym, psychicznym, intelektualnym lub sensorycznym. Przez autonomię człowieka należy tutaj rozumieć jego zdolność do decydowania o sobie oraz zdolność do zaspokajania uniwersalnych potrzeb ludzkich, zarówno potrzeb fizjologicznych (np. potrzeby jedzenia, mycia się, ubierania), jak również potrzeb wyższego rzędu, realizowanych w sposób indywidualny dla każdego człowieka (np. potrzeby nawiązywania bliskich relacji z innymi osobami czy spędzania wolnego czasu). Poziom potrzeby wsparcia ustalony w wartościach punktowych (od 0 do 100 pkt), z uwzględnieniem wartości punktowych dla każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania, określony zostaje w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia. Okolicznością braną pod uwagę przy ustalaniu potrzeby wsparcia jest też wiek osoby zainteresowanej, przy czym wsparcie w rozumieniu przepisów odnosi się tylko do zakresu wsparcia wynikającego z niepełnosprawności osoby ocenianej, nie zaś wsparcia związanego z wiekiem.

W rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia wymieniono i opisano 32 czynności związane z obszarami codziennego funkcjonowania brane pod uwagę przy ustalaniu potrzeby wsparcia, do których zalicza się: zmianę pozycji ciała; poruszanie się w znanym środowisku; poruszanie się w nieznanym środowisku; sięganie, chwytywanie i manipulowanie przedmiotami użytkowymi; przemieszczanie się środkami transportu; klasyfikację docierających bodźców; przekazywanie informacji innym osobom; prowadzenie rozmowy; opanowanie nowej umiejętności praktycznej; koncentrowanie się na czynności; korzystanie z urządzeń i technologii służących z korzystania z informacji i porozumiewania się; mycie i osuszanie całego ciała; mycie i osuszanie rąk i twarzy; pielęgnowanie poszczególnych części ciała; troskę o własne zdrowie; korzystanie z toalety; ubieranie się; jedzenie i picie; stosowanie zalecanych środków terapeutycznych; realizowanie wyborów i decyzji; pozostawanie w domu samemu; nawiązywanie kontaktów; kontrolowanie własnych zachowań i emocji; utrzymywanie kontaktów z bliskimi; tworzenie bliskich relacji z innymi osobami; kupowanie artykułów codziennej potrzeby; przygotowywanie posiłków; dbanie o dom i ubrania; dokonywanie transakcji finansowych; rekreację i organizację czasu wolnego; załatwianie spraw urzędowych oraz realizowanie dziennego rozkładu zajęć. Przedmiotowe czynności stanowią zestaw uniwersalnych aktywności człowieka składających się na funkcjonowanie każdego człowieka i zostały opracowane w oparciu o składnik drugi „Aktywności i uczestniczenie” Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF). Wzorcem do oceny jest zawsze zdrowy i w pełni zintegrowany organizm, zdolny do samodzielnego zabezpieczenia wszystkich swoich potrzeb. Podczas oceny poziomu potrzeby wsparcia oceniana jest zdolność osoby zainteresowanej do wykonywania określonej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania w porównaniu do zdolności, jaką posiada w pełni zintegrowany organizm i na tej podstawie ustalony zostaje częściowy poziom potrzeby wsparcia w odniesieniu do danej czynności.

W rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia wskazano okoliczności, które są brane pod uwagę przy ocenie zdolności osoby zainteresowanej do samodzielnego wykonywania czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania w odniesieniu do każdej ocenianej czynności, którymi są: zdolność osoby zainteresowanej do świadomego i samodzielnego zainicjowania wykonania czynności, zdolność osoby zainteresowanej do celowego, efektywnego i bezpiecznego wykonywania czynności w standardowym czasie uwzględniając wiek osoby zainteresowanej, zdolność osoby zainteresowanej do kontrolowania wykonywania czynności od początku do końca, konieczność wsparcia przez inną osobę lub technologię wspomagającą, okoliczności związane z niepełnosprawnością osoby zainteresowanej, nadmierną troskę ze strony innych osób, utrwalenie stanu zdrowia, w którym znajduje się osoba zainteresowana. Zdolność osoby zainteresowanej do samodzielnego wykonywania czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania jest oceniana przez skład ustalający w każdym przypadku w odniesieniu do niepełnosprawności: fizycznej, psychicznej, intelektualnej lub sensorycznej.

Każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania, w której osoba wymaga wsparcia, przypisano wartość punktową, odpowiadającą wadze tej czynności dla możliwości niezależnego życia w odniesieniu do wieku osoby niepełnosprawnej. Zdefiniowano też rodzaje wsparcia, które ustalane będą u osoby w przypadku stwierdzenia, że osoba ta wymaga wsparcia oraz do każdego rodzaju wymaganego wsparcia przypisano określoną wartość współczynnika. Następnie określono częstotliwości wymaganego wsparcia wraz z przypisaniem do nich określonych wartości współczynników. Wyróżnienie odrębnych rodzajów wymaganego wsparcia i odrębnych częstotliwości wsparcia odzwierciedlać ma różne możliwe stopnie obciążenia wsparciem osoby lub technologii wspierającej, co ma następnie przełożenie na proporcjonalną do tego zaangażowania wartość współczynnika przypisanego każdemu rodzajowi wsparcia i częstotliwości wsparcia. U ocenianej osoby zarówno rodzaje jak i częstotliwości wymaganego wsparcia mogą różnić się w zależności od ocenianej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania.

W ww. rozporządzeniu ustalono i opisano algorytm służący do określania potrzeby wsparcia wyrażonej w wartościach punktowych dla każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania, polegający na dokonywaniu mnożenia trzech parametrów, tj. współczynnika rodzaju wymaganego wsparcia, współczynnika częstotliwości wymaganego wsparcia i wagi przypisanej do danej czynności. Ocena poziomu potrzeby wsparcia uwzględnia każdy aspekt funkcjonowania osoby niepełnosprawnej (fizyczny, psychiczny, intelektualny oraz sensoryczny) dlatego wagi przypisane do danej czynności są ustalone na równym poziomie, wynoszącym 4. Ustalono też, że w przypadku, gdy potrzeba wsparcia jest związana z więcej niż jednym rodzajem niepełnosprawności, składnikami powyższego iloczynu będą waga przypisana do danej czynności, najwyższa ustalona wartość współczynnika rodzaju wymaganego wsparcia spośród rodzajów niepełnosprawności oraz najwyższy współczynnik częstotliwości wymaganego wsparcia spośród rodzajów niepełnosprawności – powyższe ma na celu dowartościowanie sytuacji, w których ocena dotyczy osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Wskazano, iż poziom potrzeby wsparcia ustalony w odniesieniu do danej osoby wyrażony jest wartością punktową stanowiącą sumę iloczynów potrzeb wsparcia wyrażonych w wartościach punktowych dla każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania i jest on zaokrąglany do setnych wartości w górę.

Jednocześnie przepisy ww. rozporządzenia przewidują, że poziom potrzeby wsparcia jest wyrażony wartością punktową stanowiącą sumę 25 najwyższych iloczynów ustalonych dla czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania.

Kontrolę prawidłowości procesu dokonywania oceny poziomu potrzeby wsparcia sprawuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych ponadto prowadzi szkolenia dla członków wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Realizacja ustawy o świadczeniu wspierającym oraz procesu ustalania poziomu potrzeby wsparcia

Świadczenie wspierające

Przyznawanie prawa i wypłata świadczenia wspierającego realizowana jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Realizacja świadczenia na etapie rozstrzygnięcia w zakresie prawa do świadczenia i wypłaty świadczenia w 2024 r. odbywała się terminowo i przebiegała bez zakłóceń.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym proces obsługi świadczenia wspierającego jest w pełni elektroniczny, tj. od złożenia wniosku do ustalenia prawa do świadczenia, weryfikacji prawa i jego wypłaty realizowany jest poprzez system informatyczny. Prowadzenie z klientem korespondencji w postaci elektronicznej i dokonywanie doręczeń jedynie w tej formie jest kluczowym elementem usprawniającym proces obsługi wszelkich spraw związanych ze świadczeniem wspierającym. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoliło na automatyzację procesu przyznawania i wypłaty świadczenia wspierającego, co przyspiesza i ułatwia jego realizację, a jednocześnie eliminuje – zarówno po stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jak i wnioskodawców – koszty związane z tradycyjnym, papierowym obiegiem korespondencji oraz koszty osobowe. Elektroniczna realizacja procesu pozwoliła na sprawne i terminowe rozpatrywanie wniosków o świadczenie wspierające. W przypadku gdy w dniu złożenia wniosku o świadczenie wspierające wnioskodawca posiada ostateczną decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia i data ostateczności tej decyzji jest uwzględniona w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN), ustalenie prawa i wypłata świadczenia wspierającego następuje w ciągu kilku dni od złożenia wniosku do Zakładu.

Zgodnie z art. 71 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym w 2024 r. świadczenie przysługiwało:

1) osobom, którym w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie co najmniej 87 punktów;

2) osobom, na które przyznano prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, zasiłku dla opiekuna albo specjalnego zasiłku opiekuńczego, którym w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie co najmniej 70 punktów.

W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęło 116 619 wniosków o przyznanie świadczenia wspierającego. Na dzień 31 grudnia 2024 r. obsłużono 94 800 wniosków, w tym:

- 1) przyznano 73 771 świadczeń;
- 2) wydano 6 758 decyzji odmownych;
- 3) 502 sprawy umorzono z powodu zgonu wnioskodawcy;
- 4) 13 769 wniosków pozostawiono bez rozpatrzenia z uwagi na brak decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia. W tych sprawach do klienta zostało skierowane pismo, w którym wyjaśniono mu całą ścieżkę ubiegania się o świadczenie, w szczególności wyjaśniono konieczność złożenia wniosku do WZON, a następnie do Zakładu.

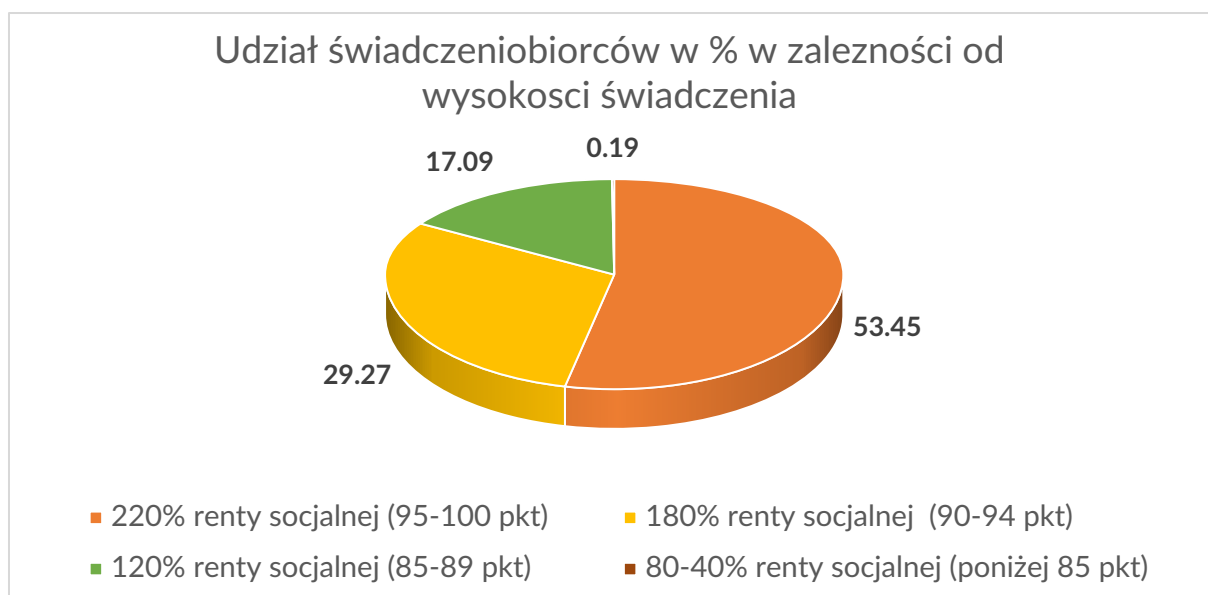
Pośród wniosków niezadowolonych na koniec grudnia 2024 r. 92% wniosków dotyczyło sytuacji kiedy wniosek mógł zostać rozpatrzony dopiero w styczniu 2025 r. z uwagi na wejście w życie od 1 stycznia 2025 r. przepisu rozszerzającego prawo do świadczenia wspierającego na kolejną grupę osób (osoby które mają poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 78-86 pkt).

W 2024 r. wypłacono świadczeń wspierających na łączną kwotę 2 686 936 192,35 zł.

Po śmierci osób uprawnionych do świadczenia wspierającego wypłacono 98 świadczeń osobie wspólnie mieszkającej i gospodarującej z osobą z niepełnosprawnością na kwotę 720 331,60 zł.

Biorąc pod uwagę omówione powyżej etapowe wdrażanie świadczenia wspierającego najwyższy (53,45%) udział wypłacanych świadczeń dotyczył w 2024 r. osób, które otrzymywały świadczenie w najwyższej wysokości – 220% renty socjalnej (od 95 do 100 punktów). Świadczenia w wysokości od 40% do 80% renty socjalnej w 2024 r. pobierało łącznie zaledwie kilkadziesiąt osób.

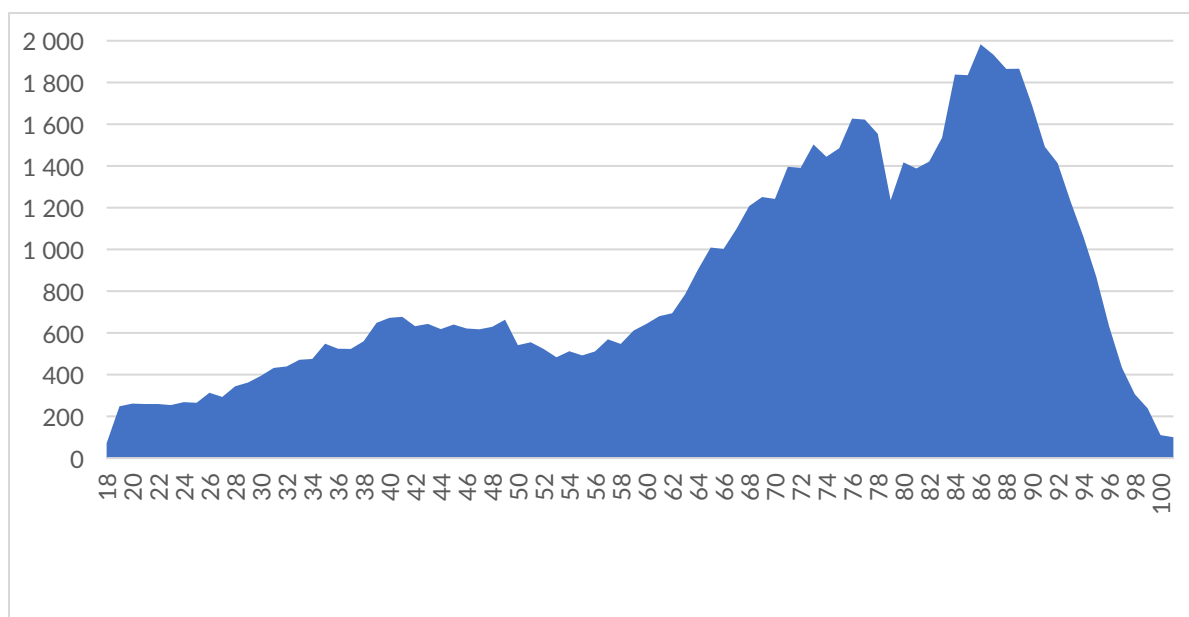
Wykres 1 Udział świadczeniobiorców w % w zależności od wysokości świadczenia

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania ZUS z realizacji świadczenia wspierającego (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Znaczna różnica między liczbą decyzji ustalających potrzebę wsparcia i liczbą osób otrzymujących świadczenie, w połączeniu z informacją, że świadczenie pobierają przede wszystkim te osoby, które mają prawo do świadczeń w najwyższej wysokości sugeruje, że w 2024 r. po świadczenie do ZUS nie zgłosiły się wszystkie osoby, które otrzymały decyzję o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia i miały prawo do świadczenia, ale te z nich, dla których świadczenie wspierające jest korzystne finansowo. Spośród osób, których opiekunowie pobierali dotychczas świadczenie pielęgnacyjne na świadczenie wspierające decydowały się osoby, które otrzymały najwyższą punktację (90-100 pkt), natomiast dla osób o niższej punktacji świadczenie wspierające byłoby niższe niż dotychczasowe pielęgnacyjne (2988 zł.), zatem zapewne się na nie nie decydowali. Osoby, których opiekunowie nie pobierali do tej pory żadnego świadczenia z tytułu opieki (świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna) miały możliwość otrzymania wypłaty w tym roku jedynie w przypadku uzyskania co najmniej 87 pkt., a więc również otrzymują świadczenia najwyższe. Jedynie w przypadku osób, których opiekunowie dotychczas pobierali specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna (620 zł.) świadczenie wspierające było finansowo korzystne i dostępne w 2024 r. niezależnie od punktacji (pod warunkiem, że wyniosła co najmniej 70 pkt.) i to zapewne te osoby zgłaszały się do ZUS po świadczenia w niższej wysokości (40-120% renty socjalnej).

Wykres 2 Liczba osób pobierających świadczenie wspierające w zależności od wieku

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania ZUS z realizacji świadczenia wspierającego (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Zwraca się uwagę, że zdecydowana większość osób pobierających świadczenie wspierające to seniorzy, co może z dużym prawdopodobieństwem oznaczać, że w wielu przypadkach przy ustalaniu poziomu potrzeby wsparcia nie uwzględniono stopniowej utraty sprawności funkcjonalnej organizmu człowieka wraz z wiekiem. Tym samym liczba przyznanych punktów wynikała z porównania obserwowanej sprawności osoby ocenianej nie do sprawności przeciętnej osoby w danym wieku, ale do sprawnej osoby młodej.

Ustalanie poziomu potrzeby wsparcia

W 2024 r. do Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności zostało złożonych **471,2 tys.** wniosków o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia. Najwięcej wniosków zostało złożonych w województwie małopolskim (51358), najmniej w województwie lubuskim (12570).

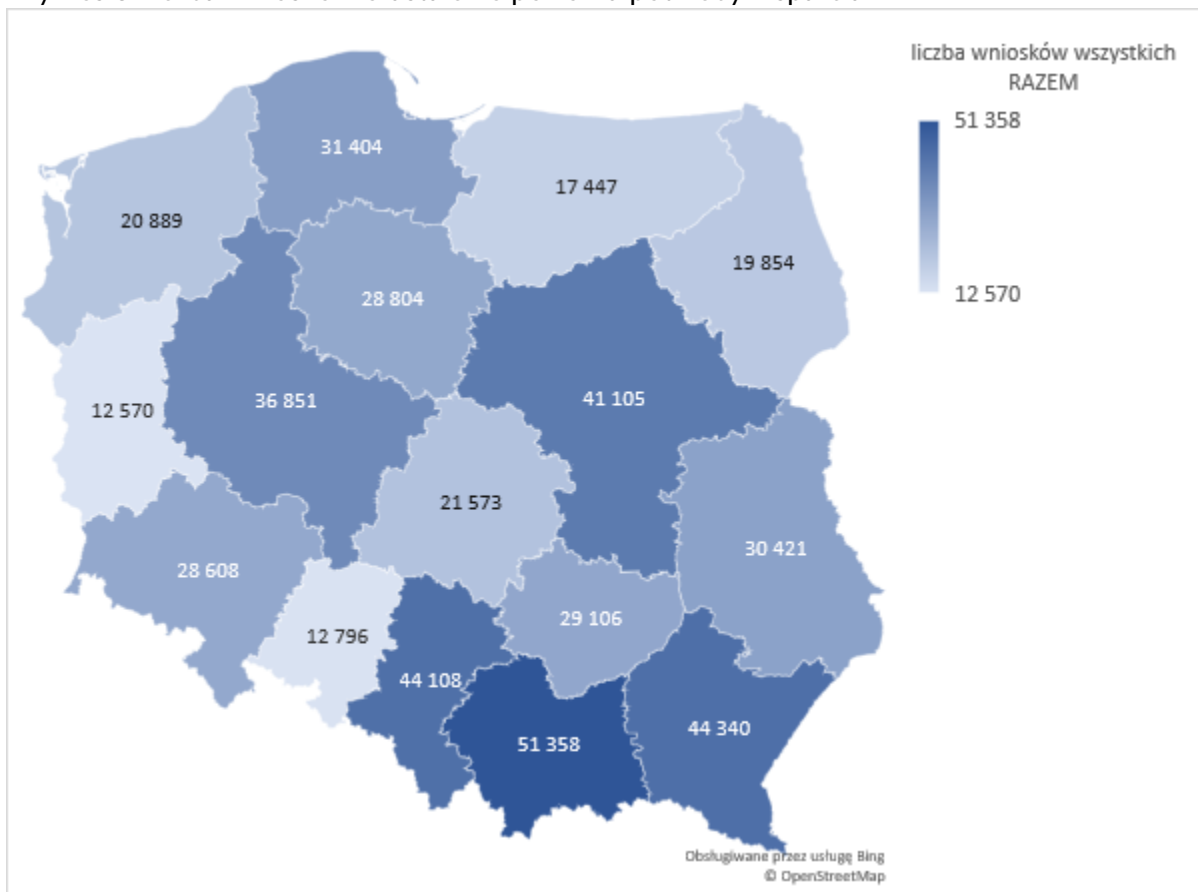
Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym wprowadzająca zmiany do ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych dotyczące zasad i trybu wydawania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, jak również rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia zawierające wzór formularza w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności, promulgowane zostały w Dzienniku Ustaw RP w 2023 roku. Treść powołanych aktów prawnych jednoznacznie wskazywała, że w 2024 roku do świadczenia wspierającego będą uprawnione osoby niepełnosprawne, jeżeli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 87 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia. Pomimo powyższego, jak i zawarcia w rozporządzeniu w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia szczegółowych standardów w zakresie ustalania potrzeby wsparcia i jej poziomu, z wnioskiem o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia wystąpiły osoby niepełnosprawne (legitymujące się np. orzeczeniem o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności lub

orzeczeniem o celowości przekwalifikowania zawodowego), które nie utraciły lub utraciły w znikomym stopniu autonomię fizyczną, psychiczną, intelektualną lub sensoryczną. Taki stan rzeczy przyczyniał się do wydłużonego oczekiwania na rozpatrzenie wniosku. Większość z 471,2 tys. wniosków o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia wpłynęła do wojewódzkich zespołów bezpośrednio po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym. Wojewódzkie zespoły orzekające o niepełnosprawności nie były przygotowane na tak znaczną liczbę wniesionych wniosków, pomimo zwiększenia liczby etatów i zatrudnienia nowych pracowników do obsługi zadań związanych z wydawaniem decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, jak również przygotowania bazy lokalowej do obsługi tych zadań.

Ponadto wejście w życie rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia, które określało m.in. tryb szkolenia i minima programowe w odniesieniu do szkoleń dla członków wojewódzkich zespołów ustalających poziom potrzeby wsparcia dopiero pod koniec listopada 2023 r. spowodowało, że proces naboru i szkoleń specjalistów ustalających poziom potrzeby wsparcia rozpoczął się z istotnym opóźnieniem.

Znaczna liczba osób niepełnosprawnych i ich opiekunów ustawowych składała wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia za pośrednictwem operatora pocztowego albo bezpośrednio do organu wydającego decyzję, a nie drogą elektroniczną, pomimo, że taka funkcjonalność została zaimplementowana na portalu Emp@tia. Skutkowało to wymogiem przekonwertowania dokumentów na postać cyfrową i wprowadzenia ich do systemu informatycznego, co znacząco wydłuża czas rozpatrzenia sprawy. Kolejnym aspektem związanym z oczekiwaniem na wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia było to, że część wniosków (od 30 do 90%) nie spełniała wymogów formalnych do ich rozpatrzenia lub wniesione zostały przez osobę nie posiadającą legitymacji procesowej do zainicjowania postępowania o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia. Powoduje to wydłużenie okresu oczekiwania przez osobę niepełnosprawną na wydanie decyzji bez winy wojewódzkiego zespołu orzekającego, natomiast skutkuje obowiązkiem skierowania do wnioskodawców wezwań o konieczności uzupełnienia braków formalnych wniosku.

Wykres 3 Liczba wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia

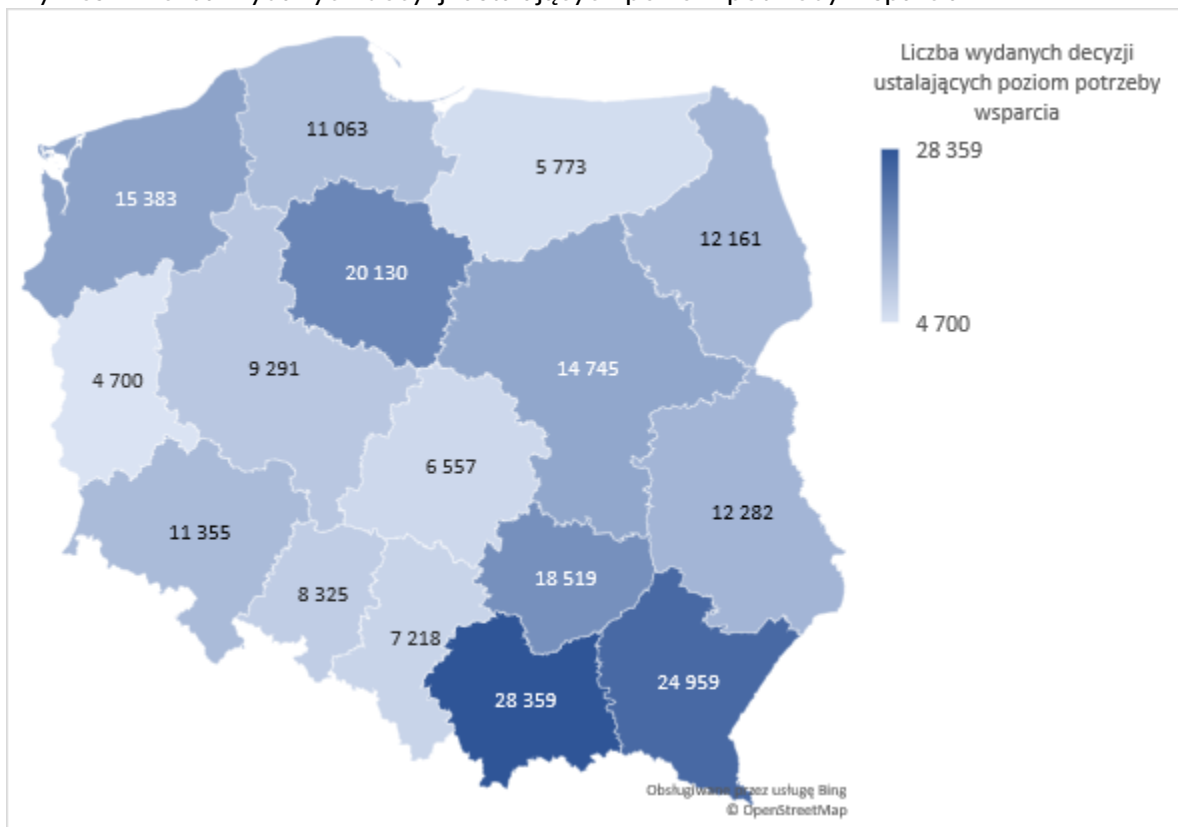

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

W 2024 r. do Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności złożono 471,2 tys. wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia, w tym ok. 30 tys. wniosków o ponowne rozpoznanie sprawy. Wnioski składane były przede wszystkim w formie papierowej (446 089 wniosków) co stanowiło ok. 95% wszystkich wniosków. Wniosków złożonych w formie elektronicznej było 25 145.

W 2024 r. WZON-y wydały 210,8 tys. decyzji, a 6,3 tys. (1,3%) wniosków pozostało bez rozpoznania. Oznacza to, że zostało rozpatrzonych 45,3 % złożonych wniosków.

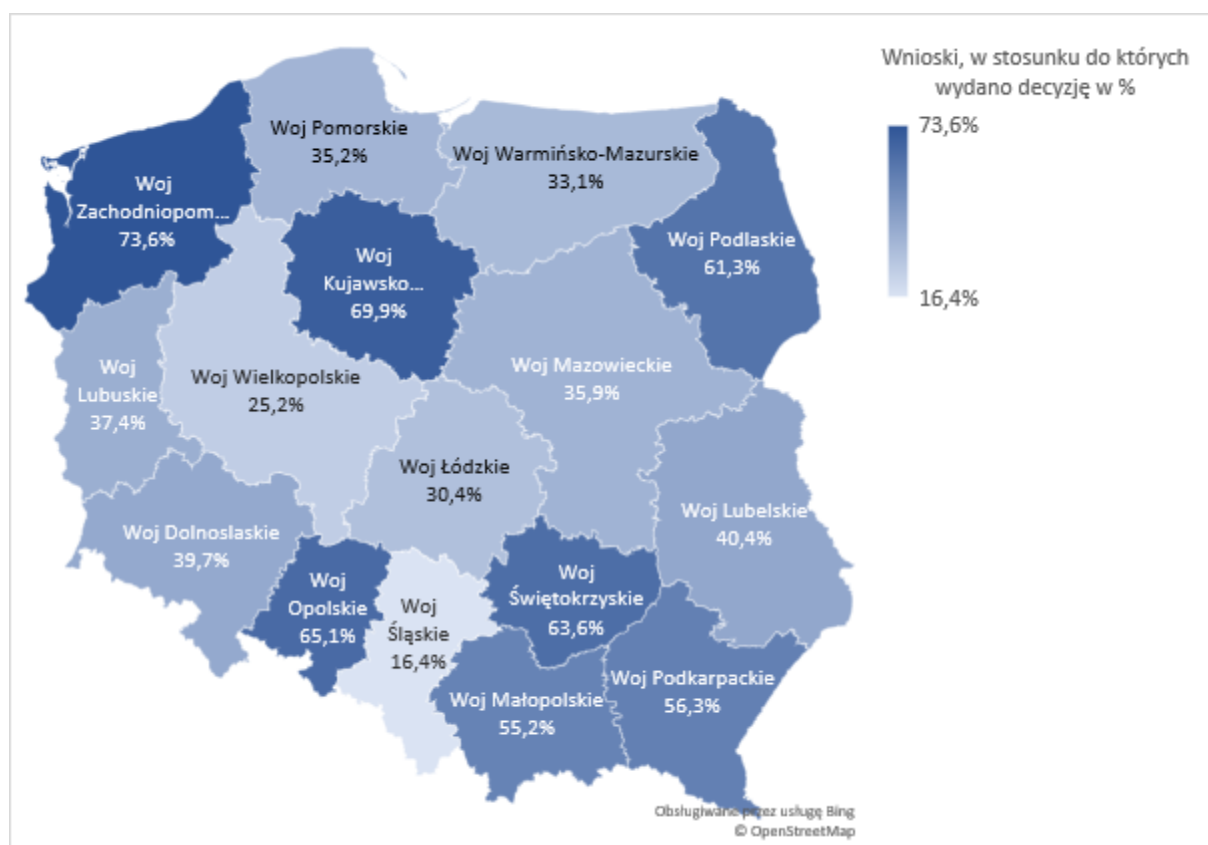
Wykres 4 Liczba wydanych decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Najsprawniej rozpatrywane były wnioski w województwach zachodniopomorskim (73,6%), kujawsko-pomorskim (69,9%) i opolskim (65,1%), natomiast najniższy udział rozpatrzonych wniosków był w województwie śląskim (16,4%), wielkopolskim (25,2%) oraz warmińsko-mazurskim (33,1%).

Wykres 5. Procentowy udział rozpatrzonych wniosków w poszczególnych województwach

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Na koniec 2024 r. decyzje ustalające poziom potrzeby wsparcia wydawało 2017 specjalistów powołanych w Wojewódzkich Zespołach do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

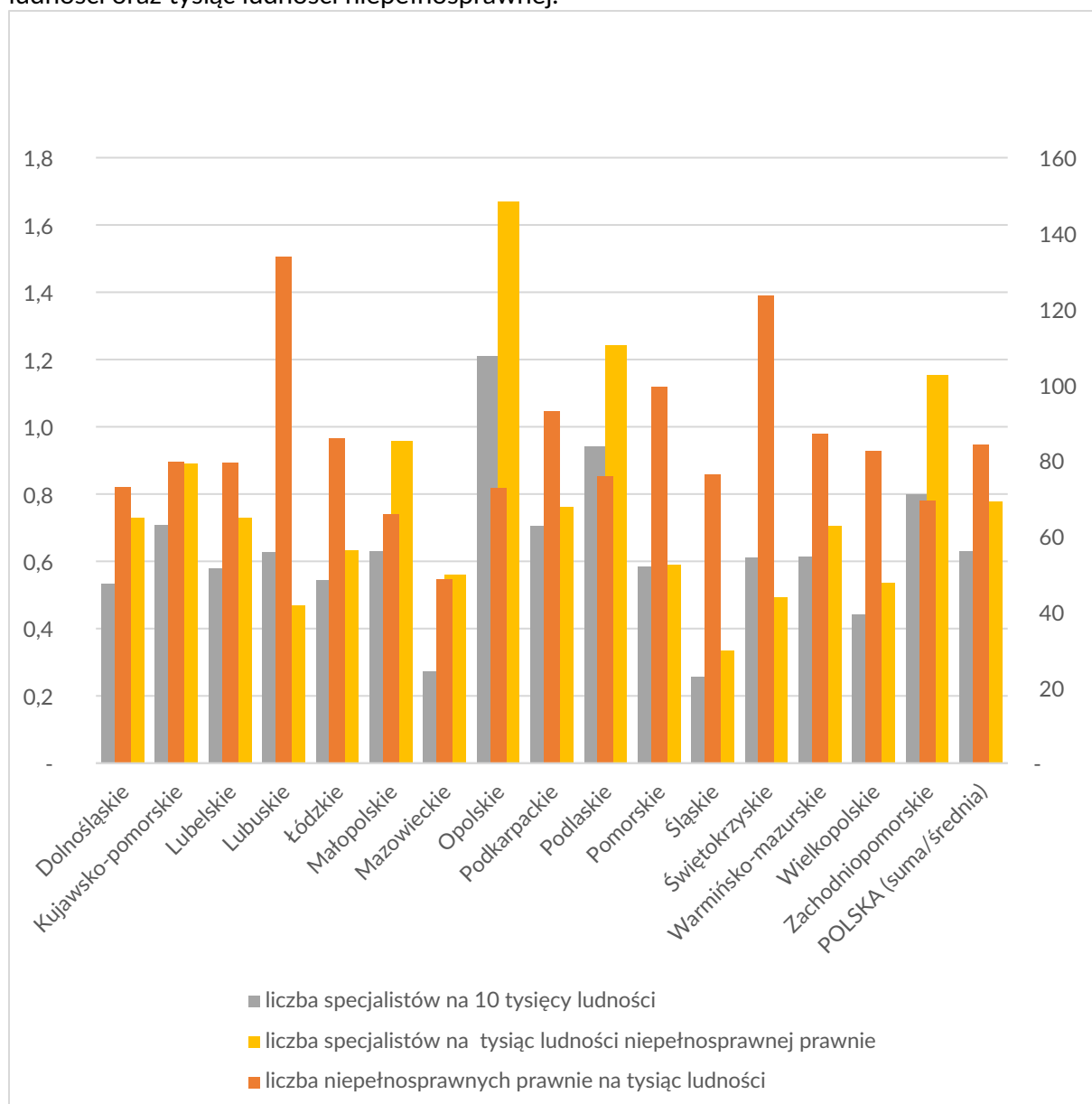
Tabela 1. Liczba specjalistów ustalających potrzebę wsparcia w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności oraz tysięcy ludności niepełnosprawnej.

WOJEWÓDZTWO	ludność	liczba niepełnosprawnych na tysiąc ludności	liczba specjalistów na 10 tysięcy ludności	liczba specjalistów na tysiąc ludności niepełnosprawnej	liczba specjalistów wg stanu na 30.12.2024 (dane z raportów cotygodniowych z WZON)
Dolnośląskie	2 874 496	73	0,5	0,7	153
Kujawsko-pomorskie	1 990 323	80	0,7	0,9	141
Lubelskie	2 003 475	79	0,6	0,7	116
Lubuskie	972 140	134	0,6	0,5	61
Łódzkie	2 354 135	86	0,5	0,6	128
Małopolskie	3 429 685	66	0,6	1,0	216
Mazowieckie	5 510 618	49	0,3	0,6	150
Opolskie	933 349	73	1,2	1,7	113
Podkarpackie	2 067 139	93	0,7	0,8	146
Podlaskie	1 135 201	76	0,9	1,2	107
Pomorskie	2 359 956	99	0,6	0,6	138
Śląskie	4 305 126	76	0,3	0,3	110
Świętokrzyskie	1 163 001	124	0,6	0,5	71
Warmińsko-mazurskie	1 353 374	87	0,6	0,7	83
Wielkopolskie	3 484 177	83	0,4	0,5	154
Zachodniopomorskie	1 626 876	69	0,8	1,2	130
POLSKA	37 563 071	84	0,5	0,8	2017

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.) oraz danych GUS

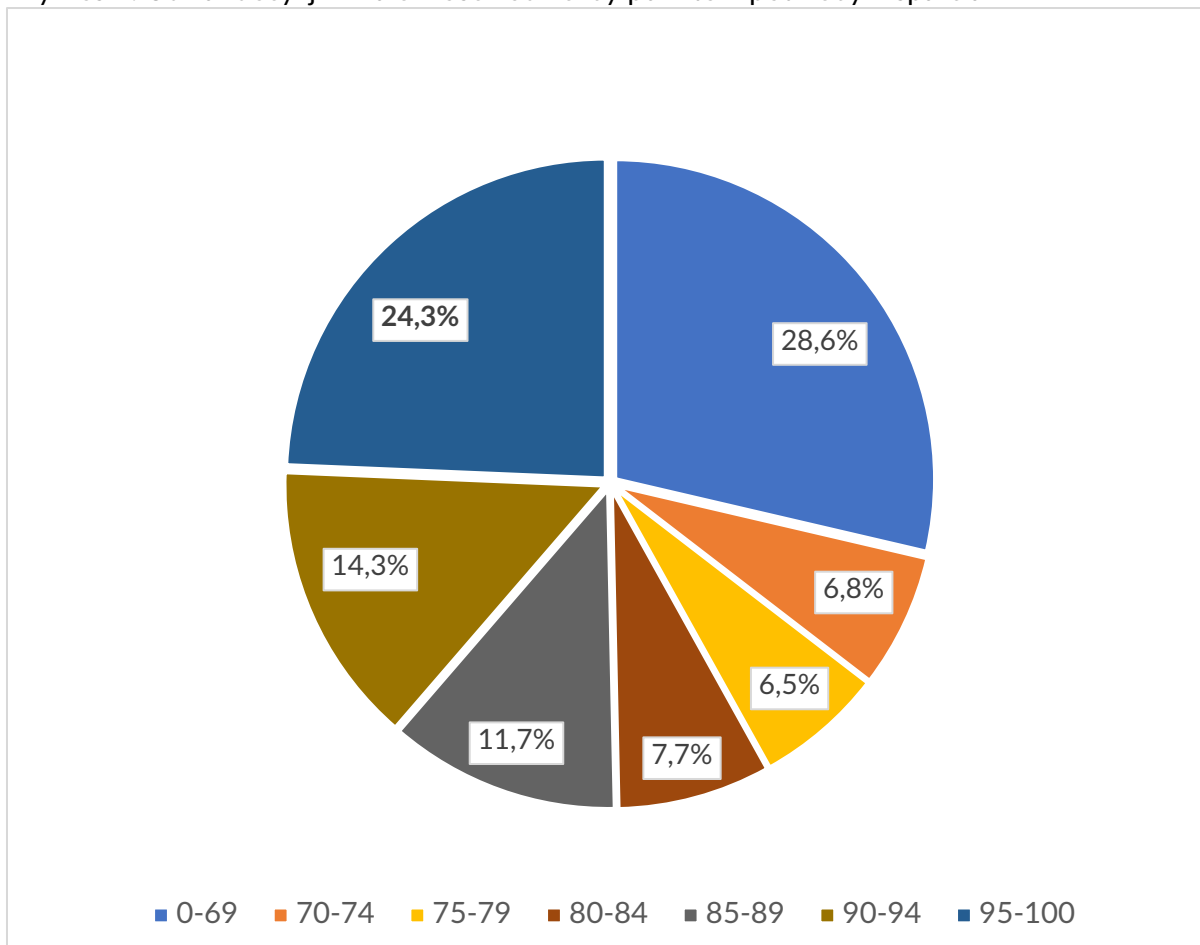
Wydane w 2024 r. decyzje o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia wskazują, że największy udział decyzji dotyczy ustalenia poziomu potrzeby wsparcia na poziomie poniżej 70 pkt (28,6%) oraz ustalenia poziomu potrzeby wsparcia na poziomie powyżej 95 pkt (24,3%). Po części może to wynikać z faktu, że w pierwszym roku obowiązywania ustawy prawo do pobierania świadczenia wspierającego miały osoby najbardziej niepełnosprawne, których poziom potrzeby wsparcia oceniono na 87 punktów i więcej. Zapewne więc osoby z dużą niepełnosprawnością były najbardziej zmotywowane do złożenia wniosku o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia.

Wykres 6. Liczba specjalistów ustalających potrzebę wsparcia w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności oraz tysiąc ludności niepełnosprawnej.

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.) oraz danych GUS

Wykres 7. Udział decyzji w zależności od liczby punktów potrzeby wsparcia

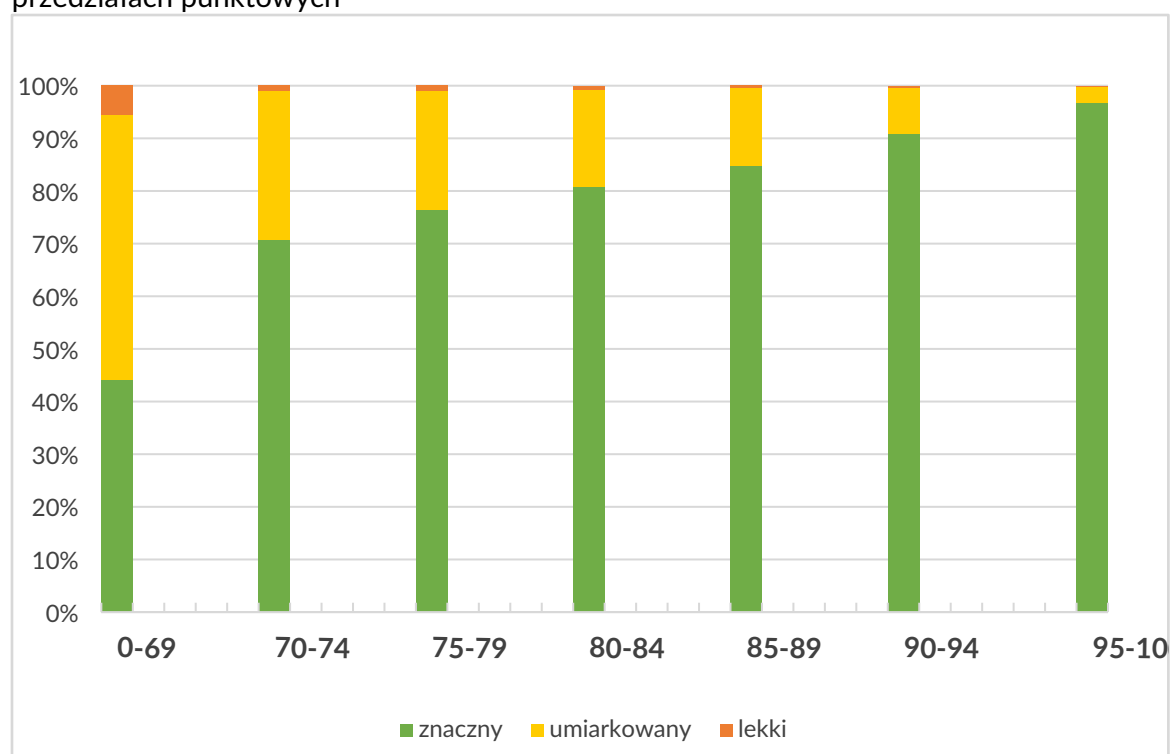

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Dwa kolejne wykresy pokazują, że legitymowanie się osoby niepełnosprawnej orzeczeniem o wyższym stopniu niepełnosprawności często, ale - co warto podkreślić - nie zawsze, przekłada się na wyższy poziom potrzeby wsparcia.

Na wykresie 8 pokazano, że znaczna część osób legitymujących się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności otrzymała w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia liczbę punktów nieuprawniającą do świadczenia wspierającego.

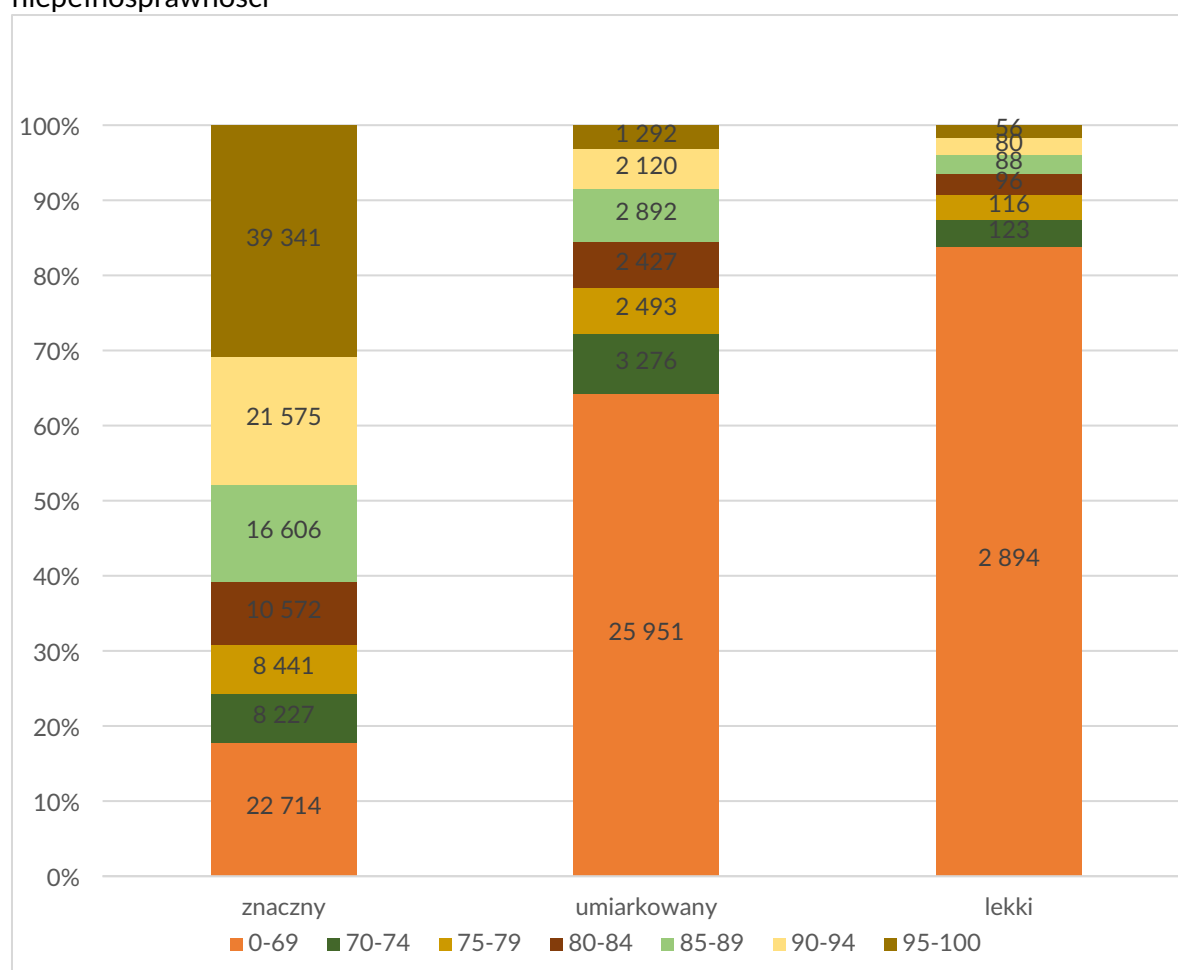
Wykres 8. Porównanie liczby decyzji między stopniami niepełnosprawności w różnych przedziałach punktowych

Źródło: Analiza MRPIPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

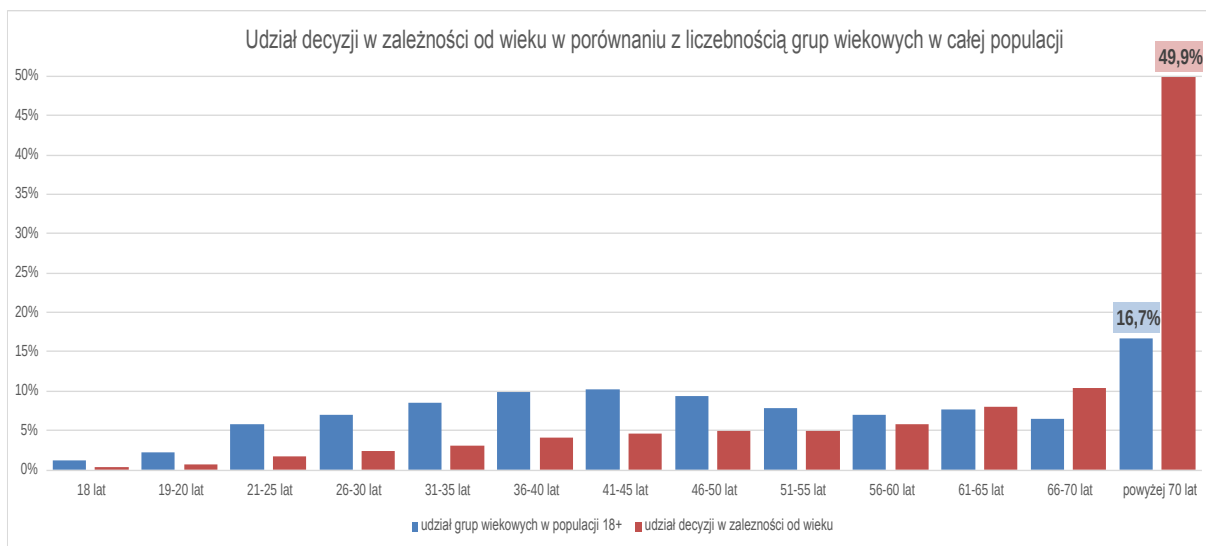
Z drugiej strony (zob. wykres 9), wśród osób niepełnosprawnych w stopniu lekkim około 10% osób przyznano 80 i więcej punktów, są one zatem uprawnione do świadczenia wspierającego.

Wykres 9. Rozkład decyzji o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia w zależności od stopnia niepełnosprawności

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

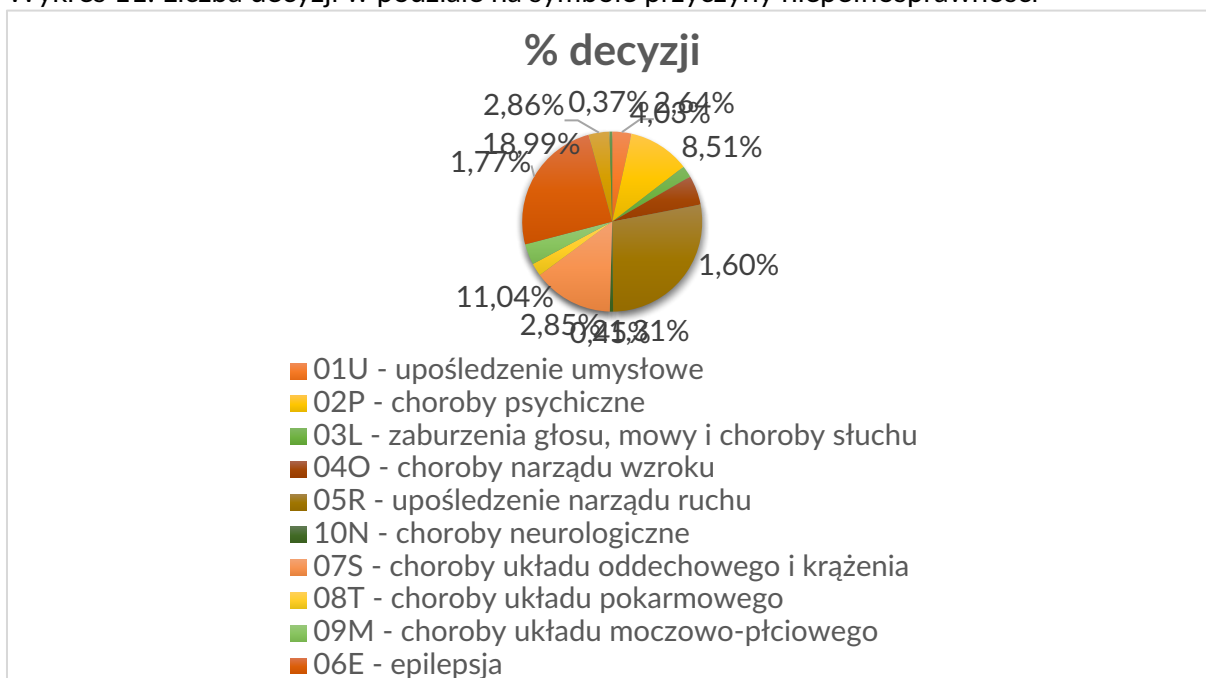
Wykres 10. Udział decyzji w zależności od wieku w porównaniu z liczebnością grup wiekowych w całej populacji

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

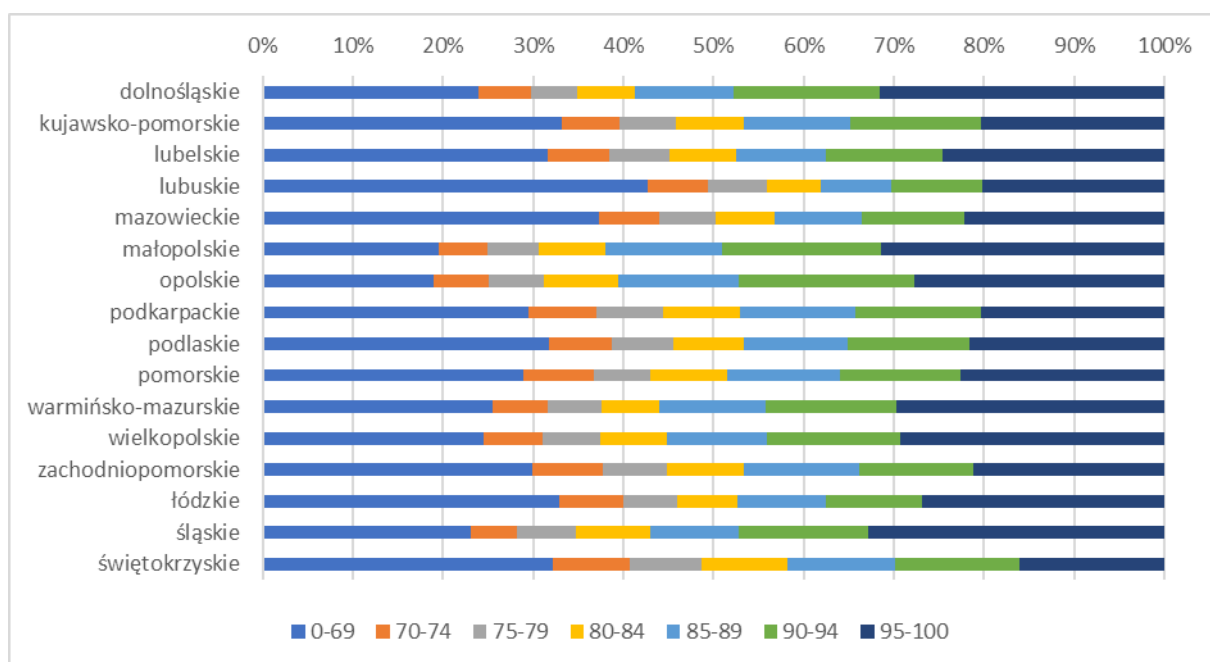
Dane przedstawione powyżej na wykresie 10 stanowią potwierdzenie tezy o nadreprezentacji seniorów wśród osób, które zgłaszają się z wnioskiem o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia. Osoby powyżej 70 roku życia stanowią 16,7% ludności Polski, natomiast w grupie osób, którym ustalono poziom potrzeby wsparcia co druga osoba (49,9%) ma ponad 70 lat.

Wykres 11. Liczba decyzji w podziale na symbole przyczyny niepełnosprawności

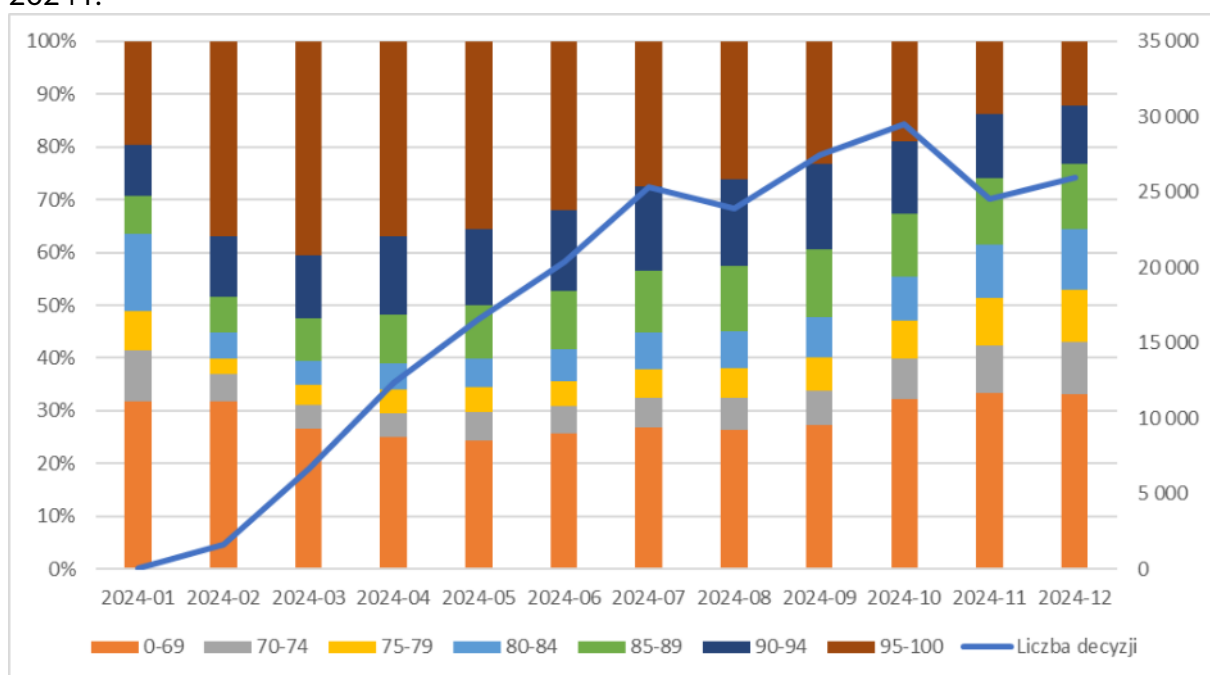
Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Wykres 12. Rozkład punktów skali potrzeby wsparcia w województwach

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Wykres 13. Liczba decyzji wg punktów skali potrzeby wsparcia w poszczególnych miesiącach 2024 r.

Źródło: Analiza MRPiPS na podstawie sprawozdania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Działania Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w obszarze ustalania poziomu potrzeby wsparcia należy sprawowanie nadzoru nad ustalaniem poziomu potrzeby wsparcia. W ramach nadzoru Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych m.in. sprawuje kontrolę prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów oraz standardów, kontrolę decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia co do ich zgodności z zebranymi dokumentami lub z przepisami dotyczącymi wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, prowadzi szkolenie członków wojewódzkich zespołów ustalających poziom potrzeby wsparcia oraz udziela wyjaśnień i wytycznych w zakresie stosowania przepisów regulujących postępowanie w sprawach dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia.

W 2024 r. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych kontynuowało szkolenia dla specjalistów wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności. W 2024 r. przeszkoliło łącznie 1262 specjalistów wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności. Szkolenia organizowane były przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych zarówno w siedzibie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jak również w innych miastach wojewódzkich – Krakowie, Gdańsku, Wrocławiu, Lublinie, Kielcach i Katowicach.

W celu zachowania prawidłowości i jednolitości ustalania poziomu potrzeby wsparcia, w sierpniu 2024 roku Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych skierowało do wszystkich wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności ankiety zawierające pytania skierowane do specjalistów do spraw ustalania poziomu potrzeby wsparcia. Pytania odnosiły się do wątpliwości związanych z procesem przeprowadzania czynności oceniających, sporządzania formularza i opinii, rodzajów wymaganego wsparcia i częstotliwości wymaganego wsparcia, a także problemów z rozumieniem znaczenia czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania. Uzyskane z ankiet informacje posłużyły do stworzenia wytycznych dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia, przekazanych następnie do wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz do stworzenia profili dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia w przypadku określonych grup osób (osób głuchych, osób niewidomych, osób poruszających się na wózku inwalidzkim aktywnym oraz osób w wieku powyżej 75 roku życia). Dodatkowo w organizowanych przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych szkoleniach doskonalących wzięły udział 1145 osoby.

Ponadto, w ramach działań mających na celu zapewnienie jakości realizowanych zadań przez wojewódzkie zespoły Pełnomocnik Rządu przekazał do zespołów:

- ❑ wytyczne w zakresie m.in. limitu dziennego liczby osób w stosunku, do których powinny zostać dokonane czynności oceniające oraz czasu koniecznego na dokonanie przez specjalistów tych czynności,
- ❑ wytyczne dotyczące prawidłowego stosowania standardów w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia,
- ❑ zalecenie wdrożenia działań mających na celu umożliwienie wyznaczonym osobom składanie podpisów elektronicznych na dokumentach w SI EKSMOoN (wyposażenie ich w kwalifikowany podpis elektroniczny).

Ponadto Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych monitoruje pracę specjalistów ustalających poziom potrzeby wsparcia.

Biorąc pod uwagę niewystarczające zasoby kadrowe WZON Pełnomocnik Rządu podjął działania dotyczące zwiększenia środków finansowych na wynagrodzenia osobowe celem należytego zabezpieczenia realizacji zadań związanych z wydawaniem decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, w związku z czym w projekcie budżetu państwa na rok 2025 r. zabezpieczono środki na zatrudnienie 173 dodatkowych pracowników do obsługi administracyjnej wojewódzkich zespołów, co niewątpliwie już od stycznia 2025 r. usprawni pracę w organach orzecznich.

Powyższe, podjęte przez Pełnomocnika Rządu, działania przyniosły poprawę w realizacji zadania. Według danych na 14 lipca 2025 r. procent rozpatrzonych wniosków wzrósł do poziomu 62%. Jednocześnie podniesiona została jakość wydawanych decyzji.

Rekomendacje

Dotychczasowa realizacja ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia wskazuje, że obowiązujące przepisy powinny zostać skorygowane.

O ile proces ustalania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawa do świadczenia wspierającego po otrzymaniu przed osobą niepełnosprawną decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia przebiegał sprawnie i nie generował krytycznych problemów czy zastrzeżeń, o tyle zmiana przepisów powinna być skupiona przede wszystkim na usprawnieniu procedur wydawania decyzji o potrzebie wsparcia oraz podniesienia jakości tych decyzji.

Analiza terminów realizacji przez Wojewódzkie Zespoły Orzekania o Niepełnosprawności wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia wskazuje, że pomimo przyspieszenia realizacji tego zadania nadal występują sytuacje, gdy czas oczekiwania na wydanie decyzji przekracza ustawowe 3 miesiące.

Konieczne jest zatem wprowadzenie zmian mających na celu skrócenie terminów oczekiwania na wydanie decyzji o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia tak aby osoba niepełnosprawna otrzymała stosowną decyzję w terminie zgodnym z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Kluczowym jest wprowadzenie zmian zarówno na poziomie przepisów jak również w sposobie organizacji tego zadania w poszczególnych Wojewódzkich Zespołach Orzekania o Niepełnosprawności.

Analiza kilkunastu miesięcy realizacji zadania jakim jest wydawanie decyzji o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia wskazuje również na potrzebę korekty przepisów oraz praktyki w kierunku poprawy jakości wydawanych decyzji.

Niezbędne jest podjęcie działań w kierunku zmiany przepisów dotyczących ustalania wartości punktowych potrzeby wsparcia dla każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania. Wskazana jest modyfikacja określonych w przepisach wag poszczególnych czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania.

Konieczne jest również dalsze prowadzenie przez Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych oraz przez Przewodniczących Wojewódzkich Zespołów Orzekania o Niepełnosprawności szkoleń i innych działań edukacyjnych dla specjalistów ustalających poziom potrzeby wsparcia w kierunku ujednolicenia sposobu ustalania poziomu potrzeby wsparcia.

Dotychczas podejmowane działania w powyższym zakresie pokazują ich skuteczność i powodują zmniejszenie różnic pomiędzy województwami w zakresie oceny poziomu potrzeby wsparcia.

Spis tabel i wykresów

Wykres 1 Udział świadczeniobiorców w % w zależności od wysokości świadczenia.....	10
Wykres 2 Liczba osób pobierających świadczenie wspierające w zależności od wieku.....	11
Wykres 3 Liczba wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia	14
Wykres 4 Liczba wydanych decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia	15
Wykres 5. Procentowy udział rozpatrzonych wniosków w poszczególnych województwach.	16
Tabela 1. Liczba specjalistów ustalających potrzebę wsparcia w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności oraz tysiąc ludności niepełnosprawnej.	17
Wykres 6. Liczba specjalistów ustalających potrzebę wsparcia w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności oraz tysiąc ludności niepełnosprawnej.	18
Wykres 7. Udział decyzji w zależności od liczby punktów potrzeby wsparcia.....	19
Wykres 8. Porównanie liczby decyzji między stopniami niepełnosprawności w różnych przedziałach punktowych.....	20
Wykres 9. Rozkład decyzji o ustaleniu poziomu potrzeby wsparcia w zależności od stopnia niepełnosprawności	21
Wykres 10. Udział decyzji w zależności od wieku w porównaniu z liczebnością grup wiekowych w całej populacji	21
Wykres 11. Liczba decyzji w podziale na symbole przyczyny niepełnosprawności	22
Wykres 12. Rozkład punktów skali potrzeby wsparcia w województwach.....	22
Wykres 13. Liczba decyzji wg punktów skali potrzeby wsparcia w poszczególnych miesiącach 2024 r.....	23